

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an . . . . . 8 fl. (8 coroane).

Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. 50 cr. (8 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Viitor mai fericit.

De-am ști, precum nu știm, puterile cu cari ne-a înzestrat bunul D-zeu și dacă aceste puteri le-am ști folosi când trebuie și cum trebuie — nația noastră în scurt timp ar eși deasupra rēului, care o apasă atât de fără milă.

Dar' cei mai mulți dintre noi nici că ne-am gândit mai înadins și nici nu ne-am dat vre-odată seamă de ceea-ce am fi în stare să facem, și numai noi de noi, fără ajutorul altora, sau chiar și împedcați fiind de alții.

Da; nu ne-am dat seama despre ce și cât putem. Căci multe poate un neam de oameni cum e poporul nostru românesc. Și cu toate aceste puține vedem făcându-se în multe părți.

Vedem sate de ale noastre, cu păment destul de bun, cu fânețe și pășuni grase, cu păduri și grădini multe, încât din ele ar pute să trăească mulțumiți de două-ori și de trei-ori atâția locuitori, împreună cu dobitoacele lor; ar pute să-și țină în bună stare biserica și școala, preotul și învățătorul, sporind din an în an averea școlii, a bisericii și a comunei și dând și singuraticii toți de-arindul mereu înainte.

În loc de a vedea însă în toate părțile mulțumire deplină și îndestulare, vedem dimpotrivă o disgustare și amarăciune, cum nu s'a mai pomenit. E drept, că anul trecut a fost doară fără păreche în privința relelor, ce a adus. Dar' aceea încă e drept, că plugarul nostru e de tot puțin pregătit pentru a pute întâmpina isbirile crude ale sorței.

N'avem însoțirile folositoare de tot felul, cari nouă ne sânt mai trebuincioase decât plugarilor altor țeri, însoțirile unde țeranii se învețe a-și lucra mai bine grădina și ogorul seu, cultivând plante cari se plătesc mai cum se cade, unde se li-se dee prilejul de a-și îmbunătăți soiul tuturor animalelor de casă, până și al gălițelor și albinelor; unde se aibă modrul de a-și procura împreună uneltele, mașinile ș. a. lucruri, cari singuraticilor le este cu neputință.

Ne lipsesc cu totul societățile de ajutor împrumutat, cari, s. p. când unui plugar îi cade boul din jug, se-și pună altul în loc; n'avem societăți ai căror povățuitori se propoveduiască nu numai cu

cuvântul, ci și cu fapta bunul și folositorul cumpăt.

Școalele noastre sătești se luptă cu nenumărate nevoi și — în lipsa de biblioteci populare acomodate — puținele cunoștințe, câștigate în ele cu chin și vai, trec ca și când n'ar mai fi fost; ear' poporul rămâne tot în întunec, mergând fiecare singuratic pe calea vieței, cum îl taie capul, fără plan hotărît și fără o țintă bine determinată din capul locului.

Astfel stând treaba, este vre-o mirare, că nu înaintăm, cum ar fi de dorit, și că necazurile ni-se înmulțesc tot mereu?

Cheia, cu care se descuiem ușa unui viitor mai bun, este în mâna noastră. Să ne organizăm în societăți de tot felul; căci cu chipul acesta, precum micile albine, unite spre o țintă comună, fac împreună lucruri vrednice de mirare, cu atât mai ușor vom isbuti noi plugarii să ne asigurăm sănătatea, averea și toate comorile legate de ființa noastră, sporind în toate cele bune din zi în zi, din an în an, precum voeste și bunul Dumnezeu.

Repetăm, este multă putere de viață în noi Românii, avem la îndemână tot ce ne trebuie pentru ca viitorul nostru și al copiilor nostri să fie mai bun și mai îndestulat. În toată ziua ni-se arată căi, cari duc la fericirea noastră. Să nu mai tot stăm în chibzuirii, ci să pornim odată pe ele! Să înființăm însoțiri de tot felul. Preoți și învățători români deșteptați-vă și puneți la cale aceste lucruri bune! Ear' voi plugarii, armați-le!

Pentru noi. Drapelul, acest mare și falnic ziar din București scrie un minunat articol despre *maghiarizarea* silită dela noi și înșirând toate volnicile ocarmuirei maghiare și luându-ne în apărare, își încheie astfel articolul:

„În Ungaria e cu mult mai rău decât în Turcia, căci baza statului nu e bunul plac al unei persoane sau al unei bande, ci legi umanitare și liberale, și persecuția e cu atât mai monstruoasă cu cât ea se face în numele libertății, prin legi discutate și votate în parlament.

„E o stare cum nu s'a mai pomenit în nici un timp și la nici un popor.

„Dar' tocmai fiindcă ea e prea anormală, prea în împotrivire cu cele mai elementare cuceriri ale spiritului de azi, avem mângăierea că ea nu va pute ține, și că în cele din urmă guvernele ungurești nu vor pute să-și bată joc de ideile de libertate și de umani-

tate ale popoarelor în mijlocul cărora li-s'a îngăduit să se așeze și să trăească.

„Nedreptatea națională va pieri ca și cea religioasă, mai repede chiar, lăsând în urmă-i numai o amintire urâtă și încă o pagină neagră în istorie“.

Fabrici de maghiarizare. Ministrul de culte și instrucțiune Wlassics Gyula, cu prilejul desbaterei bugetului pe anul viitor, a declarat, că are de gând a ridica din nou o mie de școale de stat.

Acestea sânt a se ridica în decurs de 5 ani, și pentru zidirea lor se prevăd din buget un milion fl.

Sântem siguri, că acestea o mie de fabrici de maghiarizare, vor fi ridicate cu deosebire în ținuturile locuite de Români, pentru-că prin școlile de stat nu învățământul — cât mai virtos maghiarizarea se urmărește.

„Teara defraudărilor“. Este un nume ce se poate da — chiar fără timbru de 50 cr. — Ungariei. Ni-o spune un veritabil maghiar, dl Bartha Miklós, în „Magyarország“.

El ne dovedește într'un prim-articol excelent, că defraudarea banilor publici e o datină în oficiile de stat; o mărturisire aceasta făcută de către defraudantul alor câteva sute de mii fl. și ilustrată de atâtea casuri.

Nou proces contra Sașilor. Nu de mult doi fruntași sași din Bistrița au fost aspru pedepsiți pentru-că au arborat la casele lor stindard național săsesc.

Acum un nou proces e în pregătire contra unui fruntaș din Sighișoara.

Kronstädter Zeitung scrie: „Trădătorul de patrie de acum e Dr. Hans Wolff, profesor la gimnaziul din Sighișoara, contra căruia s'a pornit cercetare pentru „agitațiune“ conform §-lui 172 al codului penal. — Crima aceasta dl Dr. Wolff a comis-o prin vorbirea, ce a rostit la 22 Maiu, în adunarea alegătorilor, vorbire reprodușă în nr. 120 al lui „Kr. Zeitung“.

Noi credem a presupune cu siguranță, că prigonirea lui Wolff e inspirată dela Pesta. De când dintr'o specială îngrijire a naționalităților s'a înființat la ministerul de interne (la presidiul Red. „Trib.“) „secția naționalităților“, și anume sub conducerea dlui Jeszenszky, care, precum se știe, pentru bunăvoința sa față de Români — a primit o decorație română, ne bucurăm și noi, Sașii, de o mai înaltă grație și îngrijire“.

Câtă bajocură în aceste observări ale organului săsesc...

Maghiarisarea stradelor în Abrud.

Am spus în treacăt câteva cuvinte despre maghiarisarea ridicolă a stradelor din Abrud, acest centru al Munților lui Iancu. Un orașel locuit în majoritate absolută de Români, situat în o regiune curat românească e poreclit cu numiri de strade, ca: *Arpád - utca*, *Tuhutum-utca* (!), *Almos - utca*, *Bem - utca*, *Rákóczy-utca* etc.

Faptul ar fi ridicol și n'ar merita să-i dăm atențiune, de nu ar fi atât de semnificativ. Maghiarisarea străzilor din Abrud e o preafrumoasă dovadă de grandomania ungrească și în același timp o ignorare totală a elementului românesc, care formează majoritatea populației.

Să nu creadă cineva, că e glumă. Dela 28 Iunie st. n. începând pe colțurile de stradă ale orașelului Abrud se ved table albe cu litere negre, cari indică numiri ca cele citate mai sus... Fapt!

Curios e, nu-i vorbă, că chiar dispuși spre o atare nebunie, Ungurii n'au fost împedecați de cineva, — doar de Români — ca să o săvârșească. De constatat însă, că în senatul micului orașel Ungurii s'au singur stăpânitori. În frunte cu vestitul erou al „Fortunei”, *Boér Béla*, ei au folosit ocazia de a face un nou pas înainte spre maghiarisare.

„Progresul” uimitor a singurei mântuitoare „idei” se face — cum vedem — în progresiune geometrică spre — ridicol. Maghiarisare pe ori-ce cale, maghiarisare cu ori-ce preț maghiarisare chiar și cu risicul de a se face ridicoli — eată devisa nouă a Ungurilor.

Sânt de ris și — de compătimit.

Rescoala țeranilor din Galiția.

Între țerile de sub stăpânirea Domnitorului nostru nu e nici una așa de cutropită de jidovime, acest biciu al lui Dumnezeu, ca Galiția. Nu e comună în care câteva din aceste lipitori se nu-și fi așezat cuibul ca arândatori de cărcime. Multe din orașe sânt aproape întregi jidovești, ca și Budapesta în Ungaria. Jidanii

vând țeranilor totul: haine, de ale mâncărei, beuturi spurcate pe lângă prețuri îngrozitoare, îi dau bani împrumut pe lângă camete mai mari ca capitalul. Cărcimele jidovești sânt cuiburi de fără-delegi, unde hoții își vând obiectele furate, unde țeranul e jefuit de banii sei, când mai are și de acestia, cu jocul de cărți, unde Jidanul îi primește în zălog hainele lui și-i cumpără pe un preț de nimica bucatele lui, ca apoi să 'i-le vândă eară pe prețuri întreprite. Moșia țeranului adus la sapă de lemn 'i-o ia tot Jidanul și bietul plugar se vede aruncat cu toată familia pe drumuri. Nicăiri, afară de bieții Ruteni din Maramureș storși tot de Jidani, nu vezi figuri așa de zdrențoase, trupuri așa de stoarse de foame ca în Galiția. În 27 de ani au murit în Galiția, care abia se apropie cu numărul locuitorilor de cinci milioane, mai bine de un milion și jumătate de oameni numai din cauza hrănirii celei rele, rezultat al stoarcerii nemiloase din cauza cămătarilor jidovi. Nu e deci mirare, că țeranii cu sutele au început să-și părăsească patria, după-ce au fost aruncați din casele lor, și să-și caute un viitor mai bun peste marea îndepărtată în America. Nici cu prilejul acesta însă nu scapă de agenții jidovești, cari le mijlocesc mergerea lor la America, și cei mai mulți ajung la malul dorit numai ștorși de ultima avere ca să înmulțească numărul cerșitorilor. Anul acesta a ajuns miseria între țeranii Galiției la culme. Desnădejduiți s'au aruncat cu topoare, furci și coase asupra sugătorilor lor de sânge și acum de o lună încoace nu trece zi, în care se nu vină știri despre prădări de case jidovești și aprinderi de strade întregi la orașe. Miliția a fost trimisă spre potolirea résculaților și 'i-a potolit cu baionetul și cu glonțul. Săptămâna trecută s'a proclamat statariul. Acum e liniște, dar' liniștea morței.

1848.

— Cronica anului. —

București, 1 Iulie.

Noua libertate a României se sigilă cu sânge. După depărtarea fostului principe G. Bibescu, se formară cluburi reacționare, care voiau să samene discordie.

Colonelul Solomon informă pe ministrul de războiu Odobescu, cumbă trei membri ai guvernului provisor urmăresc numai interese private și aruncă țeara în gura perzării. Odobescu demândă să-i prindă, trimițând două companii de soldați sub pretext că miliția merge să feliciteze guvernul. Într'aceea poporul înțelegând, că C. A. Rosetti și I. C. Brătiann sânt urmăriți de miliție, se adună în număr foarte mare la palat.

Odobescu fu necesitat a pune în libertate pe cei prinși și a se reîntoarce cu miliția. Solomon comandă foc și căzură șapte victime. Poporul infuriat dădu năvală — și earăși se vârsă sânge. Se ridicară trei baricade la intrarea palatului, toți apucară arme. În tipografia gazetei „România” din litere se vârsară gloanțe. Toți erau gata să apere guvernul. Corul pompierilor, garda și nenumărată gloată de popor, impresurară casarma unde se retrăsese Solomon, cerând să fie extradat. Partea cea mai mare din soldați aruncară armele. Solomon fu silit a se su-pune și fu aruncat în închisoare dimpreună cu Odobescu și Locusteanu.

Verosimil tot ce se întâmplă e machinațiunea Rusiei. (Org. Naț.)

Treiscaune, 2 Iulie.

Gloatele se arată prea turburate. Poporul susține, că tot ce a căpătat acum, Împăratul de mult a voit și numai nobilimea a fost contra „pentru-ce domniile cei mari alun-gară pe Împăratul din Viena”, deci nu voesc să mai lucre și nu recunosc proprietatea domnilor asupra posesiunilor lucrate de ei.

(Gaz. de Trans.)

Pesta, 23 Iunie.

Primul proces de presă în Ungaria. Acusatul Johann Bangya, redactor la „Pressburger Zeitung” a fost achitat. Pertractarea a durat dela 8 până la 3 d. a. (Ungar. 149.)

FOIȚA.**Cântece populare din Oltenia.**

— Chiuituri la joc. —

Puneți stângu la pământ
Și cu dreptul faceți vânt!

Joacă, fată, nu te face
Ori băiatul nu-ți prea place!?

Și-aș juca cu fetele
Mă strică mustețele,
Și-aș juca cu de-le lalte
Și 'mi-e frică de păcate,
Și de vre-o cinci, șese boate!

Măndruțo lovite-ar dracii
Toată noaptea păziți fagii,
Măndruleană pentru tine
'Mi-aș da inima din mine,
Dar' pentru ai vosti de-acasă
N'aș da nici o coaje arsă,
Mai bine-o dau la un câne
Să nu mă latre pe mine
Când voiu veni pe la tine!...

Și-am dat dragostea 'mprumut
Și-acuși cu ochii mă uit!...

Tinerel că mă 'nsurai
Frumoasă mândră-mi luai:
De-o sută și doi de ani!
De tinără... nu-'i bătrână:
Dinții 'n gură-'i stau cunună
Dar' mai sânt prinși și cu lână!

Ciobănaș la oi am fost
Într'o zi toată de rost,
Oile nu mă cunosc,
Dar' mă cunosc fetele
Că le-am luat brăcirile!

Îa-'uzi măndro, popa toacă
Eși afară de te roagă,
Roagă-te la Dumnezeu
Să moară bărbatul tău
Să rămâi să te iau eu,
Că cu el ai trăit rău,
Și cu mine-'i vai de tine!..

Fire-ai lele-afurisită,
Dela casă văruiată

Cu coșul de cărămidă!

De ciudă și de obidă

M'aș sul la lelea 'n tindă:

Căpătăiu o cărămidă,

Așternut o polomidă!...

Drag fmi e bădițul băl

Cu puțină apă-'l spal,

Dar' cel de-'i negru pârilit

Trebue rful oprit,

Săpunul necântărit!...

Vine Ghiță dela vie

Cu trei flori pe pălărie,

Pălăria de mătășă

De trei copilițe-aleasă!....

— Vălvăe lumea de noi

Că ne iubim amândoi!

— Ia las-o să vălvăească

Numai neica să-'mi trăească:

Să vie noaptea pe lună

Să-'i dau guriță de-a bună!...

Floricieă flori mărunte

M'aș duce și eu la munte,

Pesta, 5 Iulie.

Azi la 12 ore se deschide întâia dietă a Ungariei constituționale. M. Sa neputând lua parte, din cauze sanitare, e substituit prin palatinul Stefan. Acesta deschide dieta, exprimând cea mai ferbinte dorință a M. Sale, cumcă adecă războiul civil să se încunjure, reprezentanții se facă totul pentru restabilirea păcii turburate și păzirea întregimei sf. coroane ungurești.

Turda, 6 Iulie.

Canonicul Vasile Rafiu, fostul deputat al națiunii române la Innsbruck, sosind aici în Turda, — locul nașterii sale — fu batjocorit de niște Sécui.

Vrând să se plângă pentru aceasta la comitele-suprem, fu de nou insultat pe stradă cu cuvinte ca »ar trebui să-l palmuim!« »să-i tăiem cingulul cel roșu« și alte injurături sécueste — de *Christos și de Dumnezeu*.

(Org. Naț.)

Brașov, 7 Iulie.

»Foaia pentru inimă, minte și literatură« publică pentru prima-ora neperitoarea poezie a lui Murășanu »*Deșteaptă-te Române!*« Poezia e semnată cu inițialele *a. m...u.*

(Barițiu).

DIN LUME.

Războiul ispano-american.

Războiul începe a se desvolta mai repede. Spaniolii sunt bătuti și pe uscat și pe mare în împrejurimea lui Sant-Jago de Cuba. După-ce Americanii au debarcat pe uscat, au încunjurat Sant-Jago și din 1 Iulie începând sunt meren lupte. Orașul va căde în curând în mâinile Americanilor. În legătură cu luptele de pe uscat s'a dat și o luptă mare pe apă, în care flota spaniolă a fost nimicită.

Eată unele amănunte:

Nimicirea flotei spaniole.

Depeșele sosite ieri și azi vestesc mari desastre pentru Spaniolii. Știrile din isvor american anunță nimicirea flotei lui Cervera. Din Madrid aceasta nu se confirmă, ci se anunță, că Cervera a eșit din portul dela Sant-Jago. Adevărul, se vede, este, că flota lui Cervera a voit să ese din port, dar' în fuga ei a fost nimicită.

Din isvor american se anunță, că flota americană a bombardat Sâmbăta forturilor, încât cele mai multe baterii spaniole de pe

țerm au amuțit. Duminică dimineața s'a repetit bombardarea cu așa putere, încât proiectilele americane au nimicit mai toate bateriile de pe mal. Atunci vapoarele americane au intrat în port să atace flota spaniolă. Cervera a voit să ese din port și atunci s'a încins o luptă crâncenă, în care vapoarele spaniole au fost aprinse și cufundate. Unele știri afirmă, că singur vaporul *Viscaya* s'a refugiat și pe acesta a fost Cervera. Altele anunță, că și *Viscaya* a fost aprins și Cervera s'a predat și e prizonier.

După o telegramă sosită în Londra dela generalul *Watson*, cu ocasiunea aceasta au căzut în prinsoare la Americani 70 de oficeri și 1600 de soldați spanioli, numărul morților e de 300, al răniților 1600. Între oficerii și soldații lui *Sampson* se vor împărți drept remunerație pentru vitejia lor, 170 mii de dolari.

La Sant-Jago.

Pe uscat asemenea se poartă mari lupte. Americanii sunt învingători, dar' ocupă cu greu terenul, de oare-ce Spaniolii se apără cu mare vitejie. În 2 Iulie generalul *Lawton* a ocupat orașelul *El-Caney*. Pe stradă s'a desvoltat o luptă crâncenă, de oare-ce Spaniolii nu s'au predat, ci s'au luptat până la cel din urmă om.

Din Madrid se depeșează, că acolo circulă știrea, că generalul *Shafter* a provocat pe comandantul din Sant-Jago, *Toral*, să predeie orașul, căci altcum îl va bombarda. *Toral* a răspuns că el nu poate să predă orașul, dar' a cerut armistițiu de câteva ore ca să pună la adăpost femeile și băieții. Armistițiuul i-s'a dat.

O depeșă din *Washington*, datată din 5 Iulie anunță căderea orașului Sant-Jago. Știrea aceasta are lipsă de confirmare. Căderea lui Sant-Jago însă, după toate probabilitățile, e inevitabilă.

Din Spania.

Guvernul Spaniei, se vede, că ține în secret știrile nefavorabile sosite dela Cuba, de oare-ce să teme de reșcoală. Ziarul *Star* din Londra a primit o depeșă privată, în care se zice, că regina-regentă *Maria Cristina* a părăsit pe neașteptate Madridul, de teama revoluției. Știrea nu e confirmată.

Guvernul a dat ordin admiralului *Camarra* să nu-și continue calea spre Filippine, căci poate va fi rechemat să apere coastele Spaniei.

Învitare de abonament.

Peste câteva zile adecă cu 30 Iunie v. 1898 încetează abonamentul la „Foaia Poporului“ pe jumătatea dintăiu a anului acestuia. Onorații cetitori, cari au plătit abonamentul numai pe o jumătate de an, sunt rugați a „și-l reînoui până la 30 Iunie c. v., ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foii.

„Foaia Poporului“ va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povățuitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețul va fi același și adecă:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg . 3 fl. (6 coroane).
Pe o jum. de an . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg . 15 lei
Pe o jumătate de an . 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela mijlocul anului (1 Iulie) pe o jumătate de an, sau pe un an. Abonaților de până acum le trimitem deodată cu foaia și *mandate postale (posta utalvany)*, cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foaia, scris gata pe coupon, așa că trimițtorul nu are decât să-și scrie numele seu și cifrele la locurile cuvenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.

Abonenții noi sunt rugați a-și scrie numele lor și al comunei foarte curat și ceteș, nsemnând posta din urmă.

Deschizând deci nou abonament la „Foaia Poporului“ rugăm pe toți prietenii și spriginitorii nostri și ai causei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și să lătească foaia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului“.

Floricea foi de fragi

Drag imi e mie de braji!

Subt un brad cam cetinos,

Cu cetina până jos,

Pe de laturi stergoi

Tăvălite tot de noi,

Stăpânii zic că-'s de oi!

— Leliță, frumoasă ești,

Cu bărbatu cum trăești?

— Trăesc bine ca cu dracu,

Că și-aseară mi-a spart capu,

Trăesc bine și mai bine,

Că și-aseară-a dat în mine!

Trandafir de pe cuier,

Badiu-i slugă la boier,

Trandafir de 'ncingătoare,

N'ai fi, badeo, rupt din soare,

Chiar din soare de-ai fi rupt

Eu, bădiț, tot te-am avut!

Dragostea de băiețel,

Ca carnea de mielușel,

Dragostea de om bărbos,

Ca carnea de țap rios!

De ciudă și de mânie

M'a dat satu'n cătănie,...

Măndrele cui să rămăe?!...

Rămânere-ar cui or vrea

Eu mă duc la roata mea!

Și-aolică ce potop:

Că joacă și popi și tot,

Și preotesele n'au loc!...

Hora mănioasei.

Mănioasă, mănioasă!...

Nici cu asta nu fac casă,

Să-mi iau alta mai frumoasă!...

Și-altă verde foi de soc,

Să-mi iau alta cu cojoc!

Foicică de-avrămeasă,

Nici cu asta nu fac casă

Că-i ca dracu spărioasă:

Întră-n casă

Spargă vasă,

Dă cu spuză pe fereastă:

Să-mi dea foc, să mă juleas!

Ese-afar' cu capul gol,

Bagă vitele 'n nămol,

Și mă mină pe vâlcele,

Să-i fac casă de nuiele

Și pățul de viorele!

Și-altă verde foi de tei,

Să-mi iau alta cu cercei!

Și-altă verde ș'o lulea,

Nici asta nu este-a mea,

Că mă bate al cu ea!...

Și-altă verde de dudău,

Să-mi iau alta cu băbău!

Și-altă verde două poame

Și cu asta mor de foame!

Și-altă verde de-artărari,

Să-mi iau alta cu pieptari!

Foicică de bodei,

Nici cu ea nu fac bordei!

(Culese din com. *Polovraci — Gorj*). Extrase din colecția inedită: *Dem. Drăghicescu și Toma Dragu.*

In amintirea metropolitului

Andrieu Șaguna.

B. Poeni, Iulie n. c.

După-cum am cetit prin scumpele noastre foi, știm și noi cei de prin sate: că acum s'au împlinit 25 de ani dela moartea vestitului nostru metropolit Andrieu Baron de Șaguna, după-cum cred, că pe aiurea așa și la noi în biserica gr.-or. din Bucium-Poeni sărbătura de 25 ani a fost frumoasă. Duminică, în 29 Iunie s'a adunat zicând mai întreg poporul, ca la o sărbătoare mare spre pildă la sf. Paști. După-ce s'a gătat slujba sfetei liturgii, s'a început parastasul pentru iertarea și odichna sufletului răposatului metropolit. Răspunsurile atât la liturgie cât și la parastas au fost ținute de învățătorul nostru Nicolau Todea cu copiii de școală, în cor de 2 voci. După finirea parastasului, iubitul poporului nostru, părintele Nicolau Adamovici, deși tânăr în vîrstă și în preoție, însă bătrân la minte, a ținut o vorbire frumoasă, în care a descris atât viața cât și faptele acestui mare bărbat al bisericii și națiunii, prin care în decursul acestei vorbiri a stors lacrimi din ochii tuturor, și deși puțini s'au dăruit dintre bătrânii, cari ar fi avut norocirea a-l cunoaște, totuși pe toți i-am auzit zicând: Dumnezeu sfântul să-l ierte și să-l odihnească sufletul.

Moise Pratia

Mare foc în Orăștie.

Cetim în „Rev. Orăștiei”: Mercuri spre Joi noaptea (29 spre 30 Iunie), la miezul nopții earăși alarmă de foc a deșteptat cu spaimă din somn pe locuitorii Orăștiei. Era un foc de tot mare: trei case (nr. 36, 38 și 40) spre stradă în drumul țerei, erau acoperite de o mare de flăcări, asemenea 2—3 edificii în fundul curților. Coperite cu șindilă, vechi și pârлите de soare peste zi, focul le-a incins așa de repede, că a fost peste puțină să se mai aproprie cineva de ele sau să umble printre ele, totul ce se putea face era: să se acopere alte edificii primejduite.

Pompierii sosiți târziu și cu lipsă de pompe (fiind date „în reparat”) n'au mai putut mântul nimic în curțile cuprinse de foc. În două ore totul a fost prefăcut în cenușă.

O mână criminală!

În curtea casei nr. 36 ședea măsarul H. Nemeșek, cel care în noaptea de 21 spre 22 Mai a ars în strada Mănăstirei! Umpluse curtea de scânduri în formă de rug, puse spre uscare. Scândurile dinsului au luat foc. Se crede că un răuvoitor i-l-a pus acum de nou. Într-o clipă curtea a fost umplută de flăcări, cât de prin case abia au mai putut fugi locuitorii spăriați. Casele din amîndouă laturile curței, precum și cea din fund aprinse ardeau din trei laturi împrejurul curței, ear' în mijloc cele 2 vagoane de scânduri!

Era ceva grozav.

O familie arsă de vie!

Dar' aproape de orele 2, un cuvînt fioros începî să se deie din gură în gură: că pe unul dintre locuitori, cel din fundul curței, cu nr. 26, nu i-a văzut nimenea și e temere că a ars în casă!...

Au început a stînge prin curte vatra de jar spre a se apropia de casa din fund. Și, priveliste fioroasă a așteptat pe cercetători: tatăl familiei, strungarul Holtrich venit abia de-o lună dela Brașov la Orăștie, cu femeia sa tină și trei copile sub 11 ani, foarte drăguțe, erau zăcînd jos în o odăiță mică, arși, prefăcuți mare parte în serum!

Un marmur de durere și milă a cuprins pe toți și sinistrul focului apărea fiecăruia întreit de fioros prin această jertfă de cinci vieți ce și-a luat!

În ziua următoare, Joi, s'a făcut repede o colectă pentru înmormîntarea nenorocitei

familiei, străină și săracă; s'au strîns de loc peste 50 fl. și după amiază au fost duși în 3 sicriuri pe 3 cară la mormînt. Deși necunoscuți, aproape tot orașul i-a petrecut la groapă plîngînd pe urma lor și coperindu-le cosciugurile cu cununi de flori.

Acesta e al cincilea foc în Orăștie din toamna trecută până acum!

SCRISORI.

Isprăvuri slabe.

De pe Murș, Iunie c.

Stimate Dle Redactor!

Am cetit multe bune și frumoase din cele ce le publicați în prețuita noastră „Foaia Poporului” și totdeauna când citeam vre-o veste bună, vre-o ispravă folositoare, mi-se umplea inima de bucurie, și îmi venia să zic: Doamne, bine-i că avem și noi oameni aleși! Atunci însă când citeam vre-o veste rea, inima mi-se umplea de amărăciune și durere. Zic că m'am simțit trist când citeam despre lucruri slabe, dar' însă ce cugetați atunci când omul ajunge ca să le și vadă, cum s'ar simți? eu așa zic că nenorocit.

Ca să știți și d-voastră că de ce m'am simțit nenorocit, vă voi spune tot lucrul, cu nădejdea aceea, că din necazurile noastre alții să fie feriți, dacă noi nu am fost feriți până acum.

Au avut săptămânile trecute învățătorii nostri adunarea în Murș-Sânt-Ana de lângă Oșorhei. M'am dus și eu ca să văd și să mă bucur și eu de isprava ce gândiam că o vor face învățătorii nostri auzind, că la atari adunări se strînge lume multă. Fiindcă gândiam că se va începe de dimineața și va fi cu o ceremonie frumoasă, după-cum s'au îndatînat a se face adunările, căci eu așa știu, că tot așa se fac în toate locurile, când am ajuns acolo însă m'am mirat că nu-i nime pe uliță, m'am grăbit să mă duc la biserică și de acolo la școală cu gândul că acolo voi afla cine știe ce de public, însă când am ajuns la biserică, care era încuiată și nici urmă de împodobire, m'a făcut să mă întristez, m'am dus de acolo la școală unde am găsit vre-o trei copii și câțiva oameni, cari împodobiau școala cu niște verdețuri.

Mă întîlnesc cu un domn și îi potest: un bună-dimineața, așa cum știm noi pe la satele noastre, el mi-a răspuns cu *jo reggel* și mă întrebă, că *mi a bajod, neked mi kel?* I-am răspuns că nu știu ce zice ungurește, atunci m'a întrebat, că cu ce popă am venit și că de unde is, ce caut eu la adunări, căci ele nu is pentru proști, și mi-a arătat poarta zicîndu-mi să mă car acasă. M'am depărtat eșind pe poartă afară, amîrit până la suflet de vorbele domnului Komess, care și cu cei din familia sa vorbește numai tot ungurește, cu gândul și nădejdea că va mai căpeta *jutalom-uri*.

Am mai stat pe uliță până s'au adunat mai marii nostri, cari apoi în frunte cu dl protopop au intrat în școala gr.-cat. ca să-și îplinească datorința. Am numărat 9 învățători și vre-o câțiva preoți, ear' poporeni au fost puțini abia vre-o 3—4 inși. M'am dus prin sat încoace și încolo și am întrebat, că i-a oprit cineva dela adunare? Ei au zis că nu, numai domnul învățător a zis că nu se plătește să mai treacă vremea pe la adunări cari nu's pentru ei.

Am mai mers ear' pe lângă școală și am ascultat, se înțelege, întrebînd și de alții, că ce au isprăvit, fiindcă eu nu mi-am luat îndrăzneala să intru în lăuntru. Într'un târziu

am auzit strigînd să trăească domnul Bogdan — am întrebat că ce a fost și mi-au spus că s'a cetit disertațiunea, care a fost tare frumoasă.

Dar' pe cât a fost de frumoasă disertațiunea domnului Bogdan din Șamșud, pe atât de rea a fost propunerea hazafistului Komess, ceea-ce s'a putut vedea din critica făcută de Bogdan și de Albu.

După-ce s'a isprăvit adunarea, alegînd oficiali și ca delegați pentru adunarea dela Blaj pe domnii Bogdan din Șamșud și Nascu de Cenas, au mers cu toții la prînz.

După amiază a fost examenul cu copiii de acolo, care după judecata celor mai mari a fost de tot slab, năfăcînd nici o ispravă și nici un progres cu copiii. Ba încă ce e mai mult: la examenul din gimnastică comanda era în limba unguerească. Afară de aceea mai mult de condamnat a fost două steaguri tricolor unguerești roșu-alb-verde, cari fâlăiau pe două rude purtate de un copil și de o copilă.

Auziți, Români și gândiți că în ale cui mâni v'ați dat copiii vostri ca să vi-i crească.

Eu din parte-mi zic, că rușine să ti fie, ear' celor superiori le atrag atențiunea asupra acestui învățător.

Ear' cu convingerea că avem noi învățători și buni ca domnii: Albu, Tamaș, Morariu și Bogdan din Șamșud, pe care toți cei dimprejur îi laudă, precum și chiar superiorii lui ca pe un om harnic și bun învățător, în speranță, că se vor nisui a se apăra și încunajura astfel de fapte ca ale lui Komess, m'am depărtat cu gândul de a întreba, că oare de ce nu au făcut ca adunarea aceasta să fie o zi de sărbătoare pentru poporul din Sânt-Ana?

Cu speranța, că la celelalte adunări vor fi îndreptățiți a lua parte și poporeni, am rămas dorind Românilor adevărați succes în pașii lor, ear' celor netrebniți răsplătire după faptele lor.

Așa să le ajute Dumnezeu!

„Necunoscutul”.

Isprăvile unui notar.

De pe Riu-Gurghiuului, 21 Iunie 1898.

Onorată Redacțiune!

S'a publicat în mai multe rînduri în Foaia Poporului în anul trecut despre substitutul notar unguer — Henter Kalman și despre isprăvile lui și îndeosebi despre reul ce a făcut școalelor din Ibănești anul trecut.

Acest notar substitut, pus fiind de solgăbiru (fără de a întreba pe cineva) în cercul notarial Ibănești, a început a trage pe foară pe oameni pe toate căile. A născocit că au să aducă o bancă unguerească și vor căpeta oamenii bani cu 4% la sută, cu care minciună s'au strîns vre-o 400 fl. pentru înscriere și foi catastrale, dar' nimic n'au făcut, apoi pentru câte și mai câte contracte de cumpărări și de vînzări, scrisori, reclamații etc., dela care lua de fiecare dela 5—8 fl. fără ca să lucreze ceva. Apoi în bune relații stînd cu biraiile a sedus pe toți cerîndu-le bani împrumut pe timp scurt, chiar și din banii bisericii (acum pe când biserica se zidește) și subscriindu-se caventi în cambii, cu care a împrumutat sume mari!

Acum, după-ce solgăbiru și un deregător dela comitat au constatat și o defraudare peste 2000 florini, s'a făcut nevăzut!

Eată ce isprăvuri face un notar unguer în timp de un an și jumătate.

De aici pot trage învățătură ori-care cercuri notariale respective românești și în-

deosebi comitetele spre a fi la cu' mes chemărei lor, de-a veghia de aproape mersul afacerilor administrative, ca să nu fie seduși și amăgiți, după-ce timpurile sânt atât de grele pentru bietul popor!

Știe bine.

Un preot vrednic.

Șaroșul-săsesc, Iunie c.

Onorate Dle Redactor!

În nr. 22 al „Foi Poporului“ am citit o corespondență din Valldid unde se zice „Exemplele exemple atrag“, din care s'a putut vedea, că preotul acelei comune, onoratul domn Teodor V. Borza, însuși se dă de exemplu, nu numai poporenilor sei, ci și chiar celor din jur. Cred că nu greșesc, dacă în câteva cuvinte voiu aminti pe scurt faptele vrednice de urmat ale numitului preot, atât față de biserică, cât și de școală.

E de însemnat, că un om care e aproape de 70 de ani, a avut multe de suferit, și bune și rele; astfel numitul preot a avut multe lupte în viața sa, parte familiare, parte pentru înaintarea și bunăstarea poporului român, al cărui suflet a fost și va fi, ba ce e mai mult, a avut fericirea de în viața sa aproape de 70 de ani a administrat în (6) șese comune săsești parte ca preot parte ca administrator parohial și chiar întemeietor de parohie confesională română, unde poporul român forma minoritatea și pe lângă toate aceste a exoperat dela oficiile civile competente drepturi de mare însemnătate, cum sânt: lemne de foc pentru preot, învățator și pentru școală, ce înainte nici vorbă nu era, se înțelege, din

pădurea comună; a exoperat salariu fix din cassa alodială pentru învățatorul român în proporție după-cum primiau Sașii, în sumă destul de frumoasă până la 100 fl., apoi îmbunătățiri și înmulțire de porțiune canonică 10—15 jugere, unde a cerut lipsa și a văzut că este nedreptate. Și să nu creadă cineva, că poporul săsesc este acela, cătră care să zici „dă-mi“, că „mi-se cuvine și ei să zică „na“, nu, Doamne păzește, și pe lângă toate aceste așezămintele culturale din acele șese comune, pe unde a lucrat sus numitul preot, cu tot dreptul se pot privi de model.

În urmă ca un monument neperitor în viață să-i servească frumoasa biserică de peatră din comuna Șaroșul-săsesc, zidită sub conducerea sa ca preot la a. 1864, fiind altcum poporul român puțin și foarte sărac, însă burul Dumnezeu i-a ajutat întru ducerea în îndeplinire a lucrurilor și a faptelor bune pe lângă toate împotrivițiile contrariilor și răuvoitorilor.

Ba ce e mai frumos, acel încărunit și neobosit în lupte preot a doua zi de Rosalii ne-a surprins în biserică, însoțit de corul tinerilor fidei și fete din Valldid. Era îmbucurător a vedea în strană la utrenie trei băieți,

cari singuri au condus cântările, ear' apoi la sfânta liturgie, punându-se veteranul preot în mijlocul coriștilor sei, au executat cântările sf. liturgii în cea mai frumoasă ordine, în trei voci. Nu credeam auzului și mă miram, cum de într'un timp scurt au ajuns la un rezultat atât de îmbucurător, care numai spre laudă și onoare le poate servi, atât numitului preot, cât și tinerilor juri și june, cari dau ascultare bravului lor magistru.

În urma acestora mă întreb, ce s'ar fi lucrat și făcut acel zelos preot în o comună românească, unde nu are atâtă trebuință să se roage de alții? Fie dar' că precum s'a arătat în corespondența mai sus amintită, că „Exemplele bune exemple se atrag“, ear' bravului preot mulțumindu-i pentru bucuria ce ne-a făcut, delectându-ne cu corul seu, îi potesc zile bune și sênine dela bunul Dumnezeu, ca să se poată bucura încă de fructele ostenelelor sale, de propășirea parohiei și de înaintarea poporului român, al cărui suflet este.

Șaroșanul.

examen strălucit. După finirea examenului dl protopop a ținut o vorbire, în care a arătat scopul școlii, apoi pâr. N. Adamovici a mulțumit dlui protopop și învățătorilor pentru osteneală. Eu în numele tuturor, atât părintelui protopop, parochului și învățătorilor, le aduc și pe această cale mulțumită ferbinte, rugând totodată pe învățători, ca și de aci înainte să-și dea silința, ca și în viitor să fim deplin mulțumiți cu succesul examenelor, cari și domniilor lor le servește spre multă laudă și onoare.

Moisă Prația,

cantor și membru în comitet.

Gimnasiul din Năsăud.

— Vezi ilustrația. —

Noi Români de sub oblăduirea maghiară avem prea puține școli de mijloc față de numărul nostru. Patru gimnasii cu 8 clase în Brașov, Blaj, Năsăud și Beiuș, unul cu 4 clase în Brad, o școală reală cu 4 clase și o școală comercială superioară în Brașov, apoi o școală

de fete și a „Asociațiunii“ în Sibiu — aceste sânt toate școlile noastre de mijloc, afară de școlile de teologie și pedagogie, cari sânt școli speciale.

Causa, că noi avem școli așa puține, este ocărmuirea unguerească a țării, care nici pe banii nostri nu ne lasă să întemeiem astfel de școli, ear' aceste cari le avem, le prigonește și voește să le maghiarizeze, ca gimnasiul din Beiuș, sau le amenință cu închidere.

E fapt, că toate aceste școli, afară de școala de fete și a „Asociațiunii“ au fost întemeiate pe timpul dinainte de dualism, când

Români aveau o viață mai liberă.

Dintre școlile înșirate mai sus dăm aici icoana zidirei frumoase a gimnasiului din Năsăud. Năsăudul este un mic oraș românesc, în partea de cătră meazănoapte-răsărit a Ardealului și a fost centrul comunelor grănițrești din partea aceasta. Desființându-se grănița militară la 1851 din fondurile grănițrești s'au întemeiat școli, între cari cea mai însemnată este gimnasiul din Năsăud. El s'a deschis la 1863 și la 1871, s'a făcut cel dintâiu examen de maturitate. La început gimnasiul se afla într'o zidire veche, dar' la 1883 s'a gătat zidirea cea nouă, ce ne-o înfățișează ilustrația noastră. Ea este o zidire măreață, corăspunzătoare cerințelor timpului modern și e podoabă a Năsăudului.

Ca de încheiere amintim, că din gimnasiul din Năsăud au eșit mulți bărbați luminați și folositori nației noastre. Între alții amintim pe dulcele nostru poet George Coșbuc, care aici a învățat gimnasiul.

Gimnasiul din Năsăud.

Un examen.

Bucium-Poeni, 5 Iunie 1898.

O adevărată surprindere ne-a causat succesul examenului ținut Marți, a 3-a zi de Rosalii a. c. la noi în Bucium-Poeni.

La 8 ore dimineața toți elevii și elevele, cari au cercetat școala, s'au sfiat adunați în școală. Nu peste mult sosi dl părinte al nostru Nicolau Adamovici, dl protopop Petru Popovici, cu teologul Vasiliu Stan, apoi au mai fost față dl Amos Popescu, dl Nicolsu Pop, tutor orfanal în comună, comitetul parohial și mulți dintre părinții copiilor. Întâiu a început cu întrebările dl învățator Neoa Todea, cu elevii cei micuți cari își era mai mare dragul, văzând copilași așa micuți, și auzind dela dînșii răspunsuri și declamații peste așteptare. După orele 10 am trecut la cele 3 despărțăminte superioare, la care învățatorul Georgiu Lupu eară a dovedit că elevii rei sânt foarte bine instruați în toate studiile. Pe fețele tuturor celor de față era zugrăvită deplina mulțumire, fiind încântați de acest

PARTEA ECONOMICĂ.

Pregătirile pentru secerat.

Precum pentru cosit și facerea fânului, tot așa și pentru secerat economul trebuie să facă anumite pregătiri. Înainte de toate să fie cu băgare de seamă, ca să isprăvească celelalte lucrări economice, pentru-ca nu cumva acele să-l împedeze la secerat, care cere ajutorul tuturor celor din casă, cum și lucrători străini. Timpul seceratului și al căratului e de mare însemnătate în economie. Întârziând cu seceratul, grâul se scutură, pricinuindu-se cu chipul acesta perderi adesea foarte mari; și apoi, cine nu știe pagubele pricinuite de ploi prin o rămânere îndelungată a grâului în clăi, pe câmp, sau aducerea lui pe timp ploios?

Tocmai pentru aceea economul trebuie să iee toate măsurile de lipsă, ca seceratul să-l înceapă la timpul cel mai potrivit și să-l isprăvească cât mai îngrabă. Uneltele de secerat să fie procurate la timp și puse în stare bună, șurile și alte locuri pentru păstrarea până la îmblătit a bucatelor secerate să fie curățite. Dar' adevărații economi se îngrijesc de timpuriu și de lucrătorii trebuincioși și-și gătesc din paie chiar și legăturile pentru snopi, ca să nu mai peardă și cu facerea acestora timpul cel scump în decursul seceratului, și ca astfel totul să se poată întâmpla fără intreruperi și în timpul cel mai scurt.

Coacerea bucatelor se întâmplă pe încetul și se pot deosebi aici felurite grade.

Cel dintâiu, când grăunțul nu și-a pierdut de tot laptele, al doilea, când grăunțul se indoiește, fără a se rupe, adecă atunci când e în pargă, și al treilea, când el s'a întărit de tot. Dela starea dintâiu până la a doua trec 14 zile, până la a treia stare 21 zile sau trei săptămâni.

Starea mijlocie a coacerei este cea mai potrivită pentru secerat, căci boabele rămân frumoase la față și pline, dau o făină albă și chiar de aceea astfel de bucate sunt căutate de neguțetori. Pentru sămănat însă sunt bune grăunțele cari s'au întărit deplin, pentru-că acelea sunt coapte cu desăvârșire. În clăi sau întinse pe pământ ca snopi bucatele încă se mai coc, aburind din grăunțe părțile apătoare; de aceea bucatele, cari se scutură ușor, se seceră mai de timpuriu, lăsându-se snopii mai multe zile întinși pe pământ, sau cel puțin în cruci sau clăi.

Economul trebuie să-și cerceteze bucatele și să observeze gradul lor de coacere și timpul potrivit pentru secerarea acelor, care nu totdeauna este un lucru ușor, mai cu seamă la bucatele bătute în parte de grindină, la mestecături (grâu

cu săcară la un loc), la unele soiuri de orz ș. a.

Fiind timpul bun și având mult de secerat, este cu scop a începe mai de timpuriu cu seceratul și mai cu seamă când nu ne îmbulzesc nici lucrătorii pentru-că, precum zice proverbul: „grâul se coace sub seceră“ și cu chipul acesta se poate seceră la timp cea mai mare parte a bucatelor.

Săceratul.

Săceratul se face cu secerea și cu coasa; ear' pe moșile întinse și cu mașinile de săcerat și cu cele de săcerat și legat totodată.

Săceratul cu secerea are o mare scădere, pentru-că pe calea aceasta sporul muncii este tare neînsemnat, fiindcă cere timp îndelungat și costă mult.

Mai ieftin și mai spornic este săceratul cu coasa împedecată. O astfel de coasă se pregătește, adăugându-se la coasa de rind o mică greblă cu 2—3 colți în lungime de câte 20—30 cm., cari să prindă paietele cosite și să le oprească de a se încurca. Cei-ce sunt deprinși cu o atare coasă, adună bucatele tot așa de bine ca și cu secerea, dar' mult mai cu spor. De aceea ea se și întrebunțează în multe țări și chiar în unele părți ale țerei noastre s. p. în Bănat ș. a.

Cu coasa împedecată un om poate cosi pe zi $\frac{1}{2}$ de juger de holdă și încă și mai mult, pe când cu secerea de abia poate seceră un om vre-o 2 clăi de câte 30 snopi. Pentru adunat și legat după trei coași e de ajuns un om mare, ear' adunatul și clăitul snopilor îl poate face cu înlesnire deasemenea un lucrător, căruia îi rămâne timp și pentru greblatul spicelor.

Coasa cu greblă, precum se vede, ar trebui introdusă și în părțile noastre, căci cu ea se cruță multă osteneală, mult timp și bani. Împrejurarea, că în urma cositului nu se pot alege spice la spice chiar ca cu secerea, nu trebuie să rețină pe oameni dela folosirea coasei, pentru-că astăzi mașinile de îmblătit scot grăunțele din spice, ori-cum ar sta ele în snop.

Despre mașinile de secerat și legat nu vom spune multe, pentru-că ele de o parte sunt foarte scumpe și pentru micii proprietari de puțin folos, din cauza, că se pot întrebunța numai în câteva zile; astfel, că chiar și când s'ar întovărăși câteva zeci de țărani din o comună, ca să cumpere o mașină de săcerat, fiecare ar pofti ca holdele sale să fie secerate mai întâiu. De altă parte ele se strică foarte ușor, în timp de 3—4 ani, ear' când li-s'a stricat numai o parte, nu se mai poate face nimic cu întreaga mașină, oprindu-ne în loc, poate chiar în puterea lucrului.

Legatul și uscatul bucatelor.

Legatul snopilor se face cu legături din paietele săcerate pe loc cu paiete de săcară, de grâu, papură, nuiele de răchită, coaje de teiu ș. a.

Mult mai cu spor merge lucrul, având legăturile gata de mai înainte, făcute în zile ploioase sau și mai bine în timpul iernei. Legăturile gătite mai înainte se udă, ca să devină vinjoase și să nu se rupă. Modul legării îl știe ori-și-care plugar. Snopii nu e bine să se facă nici prea mari, dar' nici prea mici. Fiind prea mari, nu se uscă ușor și e greu de umblat cu ei, mai cu seamă la încărcat; ear' prea mici fiind, se perde de tot mult timp cu facerea lor. Un snop de 7—10 chlgr. e potrivit.

Ca să se uște, bucatele se lasă în mănunchi și în porloage sau se fac snopi, cari se pun jumătăți, clăi sau grămezi.

În mănunchi și porloage se lasă bucatele, ca să se uște îngrabă, când ele au fost secerate de timpuriu, sau au fost din cale afară ierboase și buruienose, precum și atunci, când în urma unor ploi mari, clăile ar fi ude până în fund.

Dacă săceratul s'a făcut, când bucatele au fost deplin coapte și fără iarbă și buruieni, e de ajuns pentru a se usca, dacă se leagă snopi și se pun jumătăți sau clăi.

Dar' la toată întâmplarea trebuie să se aibă în vedere și mersul timpului. Dacă timpul săceratului e schimbăcios, bucatele săcerate se pun din capul locului în grămezi, cari se acoper, pentru-că cu chipul acesta vor fi mai bine scutite, uscându-se mai sigur.

Când pe timpul săceratului se nimeresc ploi multe și mari, după fiecare ploaie trebuie să îngrijim de întinderea și întorcerea mănunchilor sau snopilor, ca să nu se încingă și să crească. În aceste împrejurări snopii se desleagă, pentru a se svênta și după aceea se așează din nou în clăi.

Dacă bucatele se cară și se așează acasă în stare jilavă, ele se pot încălzi atât de tare, ca să se aprindă, sau se pot încinge astfel, ca să nu mai fie de nici o treabă atât grăunțele cât și paietele. Cărate și așezate în o astfel de stare, se pot strica mult mai rău acasă decât în câmp.

De-ale stupăritului.

Îngrijirea roilor.

Cu prilejul roirii albinele iau numai puțină merinde cu sine. Aceasta abia le ajunge în ziua roitului și de aceea în zilele după roire pornindu-se ploi necurmate, lucru care nu rar vine înainte, — anul trecut încă ne este o dovadă, — în astfel de împrejurări albinele, neputând eși după hrană, sufer mult și se pot chiar prăpădi, dacă stuparul nu le-ar veni la

timp întru ajutor. Însă, și frumos fiind timpul după roire, roiul ajutat cu miere face spor însemnat, care e de folos pentru cazul de timp rău mai târziu.

Este deci de mare folos a da roilor încă în ziua întâia de cu seară miere subțiată, care peste noapte albinele o prefac în faguri și matca se apucă de ouat.

Astfel de miere se poate da stupilor din ori-ce coșniță. Celor din coșnițe mobile e mai bine să li-se pună faguri de miere astupată în celule (căsuli). Punerea ramelor cu faguri se face încă înainte de așezarea roiului în coșniță, adică cu prilejul așezării și celorlalte rame.

Roi slabi și cei cu matcă nefructificată trebuie în tot cazul ajutați, ca să se poată alege ceva din ei. Acestor roi e bine să li-se dea și faguri cu ouă și pui, pentru-ca la nevoie să-și poată forma o altă matcă. Acest lucru însă se poate face numai în coșnițele mobile. Roi din aceste coșnițe de regulă se cercetează la o săptămână și aflând ouă, putem fi liniștiți, că stupul e în bună rânduială. Dacă n'am afla ouă, e semn că matca cea tinereă nu s'a fructificat și nu e nădejde să se mai fructifice; de aceea trebuie prinsă și omorită, ear' după 24 ore 'i-se pune stupului o altă matcă fructificată. Dacă n'am avè o astfel de matcă, 'i-se pune un fagur cu ouă și pui și, de se poate, și cu celule (țife) de matcă — mai bine de cele astupate — din care în scurt timp își cresc matcă în regulă. Matca fructificată se dă sub un coperiș anume.

O știre îmbucurătoare pentru stupari.

De când cu facerea zaharului, mierea nu mai are căutarea de odinioară și nici ceara nu se mai plătește ca atunci, când făcliile și luminările în parte mare se găteau din ceară.

Îndeosebi cu fabricarea luminărilor s'au trecut toate marginile. Fel și fel de materii s'au introdus în ele, materii ieftine pentru fabricanți, dar' scumpe pentru cumpărătorii de luminări, la ce se mai adaugă răul, că mirosul lor este nesănătos și chiar primejdios.

Aflăm acum, că în contra acestui rău s'au luat măsurile de lipsă. În România s. p. s'a pus totul la cale, ca pe viitor să nu se mai poată vinde altfel de luminări decât de ceară curată. Stuparii din România au deci cauză de a se bucura, pentru-că ceara nu numai li-se va căuta, dar' se va și plăti mai bine. Astfel de măsuri vor trebui să se iee și la noi. Atunci și stuparii din țeara noastră vor pute bucura. Bucuria noastră însă vine tot mai târziu ca a altora.

Asigurările de viață.

„Aceasta este puterea tainică a legăturii omenești, că pe când ajuți pe alții să te ajuți și pe tine însuși“.

În camera dinapoi a cârcămei „la Plug“ din comuna Porumbeni avu loc astă-seară o discuție foarte plăcută. Între cunoscuții cei vechi vedem de astă-dată și un străin, care se numește inspector. Nu este însă un inspector de drumuri, nici de dare, dar' nici de poliție, el este un inspector de asigurare.

El a discutat deja de pe ziuă cu preotul, cu notarul și cu alți oameni din sat pentru de a încheia cu ei contracte de asigurări pe viață și de a câștiga pe unul din ei ca agent al societății de asigurare. La intrarea mea în cameră inspectorul povestea tocmai următoarele:

„Mai în zilele trecute am văzut o mamă cu o grămadă de copii plângând pe mormântul părintelui mort în floarea vieții“. „Este o întâmplare foarte tristă, ziceau oamenii din jurul lui, avere nu a rămas mai de loc după cel mort și mama singură nu e în stare să crească atâția copii!“ „Da, da am zis eu, este foarte trist, că omul cât a fost în viață nu a căutat să pună ceva la o parte pentru copiii lui“.

La vorbele mele replică unul din cei de față: „De unde să fie și pus acel om ceva la o parte? Nici el și nici nevasta lui nu au avut mai nimic dela părinți. Ce e drept, de muncit au muncit amândoi destul și de trăit încă au trăit foarte retrasi, dar' cât timp nu le-a trebuit până s'au putut pune și ei în rînd cu lumea, că precum v'am spu, sei la început au fost săraci, lipsiți pământului, dacă au aninat ceva parale, au trebuit să mai cumpere câte un pământ, căci o casă cu atâția copii cere pâne“.

La așa ceva am răspuns: „Da, omul acesta pe lângă toate cheltuelile ar fi putut să lase ceva bani gata pe urma lui, dacă ar fi plătit dela etatea de 25 sau 30 ani la o societate de asigurare pe fiecare pătrar de an câte 3—4 floreni; acum veduva rămasă cu atâția copii ar fi primit dela acea societate suma rotundă de 1000 floreni. Această sumă ar fi fost mai bună decât un pământ mai mult care 'l-a cumpărat. De regulă veduvele și orfanii sînt siliți a vinde unele din pământuri spre a acoperi datoriile existente.“

„Cum de binefăcătoare însă nu se arată la casuri de moarte o avere în bani gata, fie ea cât de mică? Cu o inimă liniștită omul totdeauna poate privi la moarte dacă 'și-a asigurat viața, căci el are dulcea conștiință a se fi îngrijit pentru iubiții sei și după moarte.“

„Prin contractarea unei asigurări de viață, noi nu putem prolunga viața destinată de providența divină, dar' noi prin așa ceva prolungim preîngrijirea pentru moștenitorii nostri, ca ei la o moarte

neșteptată să fie scutiți de miseria cea mai amară. Dar' prelungim prin așa ceva într'un mod oare-care și viața, fiindcă liniștea sufletească de a fi îngrijit pentru urmașii nostri și după moarte, ne întărește puterile.“

Am văzut până aci că asigurările de viață au de scop de a asigura moștenitorilor (urmașilor) o avere oare-care, ele servesc și pentru asigurarea unei bătrâneți fără griji precum și pentru câștigarea unui capital pentru copii până la etatea când au de a începe o viață pentru ei, sau pentru zestrea fetelor, cari în ziua de azi nu se mai pot căpătu fără zestre, căci fiecare candidat de însurătoare, fie cât de nătâng întrebă de zestre. Un alt favor nu neînsemnat ne mai dau asigurările de viață, că un om asigurat are mai mult credit, și la un cas de nevoie mai cu grabă găsește bani, decât unul neasigurat, căci unui om asigurat de aceea 'i-se dă preferință, pentru-că el a căutat a face un capital pentru familia lui fără de a fi îndemnat de cineva, și a doua, la așa un om nici-odată nu 'i este teamă de a se perde banii, căci societatea de asigurare la cas de lipsă ia asupra-și datoria până la o sumă oare-care“.

La vorbele aceste ale inspectorului, răspunde nenea George: „Dacă m'am asigurat odată pentru foc, grindină și vite am făcut totul, ce trebuia să fac ca om care-și cunoaște datorința. Asigurările de viață pot fi bune pentru funcționari și alți oameni, pentru noi țeranii însă nu fac. Eu sînt sănătos, tinăr și în putere, pentru-ce să mă gândesc deja de acum la moarte? N'aduce anul ce-aduce ciasul! După-ce se vor fi făcut odată copiii mei mari, vor trăi și ei ca alții în lume. Tatăl meu încă nu s'a fost asigurat și noi toți ne-am făcut mari, și ne-am făcut și ceva avere. Afară de acestea, aceasta este numai o cheltuială grea, și cheltueli avem deja destule, și dacă murim, tot rămâne moșia, că nu o ducem cu noi în pământ“.

Acestor observațiuni a lui nenea George replică inspectorul: „Pentru funcționari și comercianți în tot cazul asigurările de viață sînt bune, și mulți s'au și folosit de ele. Noi însă putem numera și mulți agricultori dela țeară, cari 'și-au asigurat viața. Acestia 'și-au zis: Dacă mori, ce e drept moșia rămâne, însă moartea ta se poate întâmpla chiar într'un an rău de foamete sau de bătae (rășbel), și ce însemnează atunci banul gata o știe fiecare, care a petrecut astfel de ani. Bani gata în momente de aceste au valoare întreită. Dar' abstrăgînd de acolo, că moartea să se întâmple în un an chiar buu, banul gata din asigurarea de viață totuși e binevenit. Fiul, care are de a lua în primire averea părintească nu va fi îngreunat de plă-

tirile adese-ori grele la mamă sau la surori, cu atât mai puțin sunt surorile nedreptățite din partea numitului frate, sau mama de fiu. Separațiunile adese-ori neplăcute la casuri de felul acesta se fac mai repede, dacă există un capital disponibil din asigurarea de viață“.

(Va urma).

Sfaturi economice.

Aratul afund.

E îmbucurător, că cu aratul afund și micii proprietari se obișnuiesc tot mai mult, pe când nu mult mai înainte se temeau a scoate la suprafață pământul cel mort. La aratul ogorului, pe lângă o gunoie bună, lucru de căpetenie este și pufăirea pământului, de aceea, în urma arăturilor la suprafață, mult mai ușor căpătăm secerișuri slabe, pentru-că rădăcinile neputând pătrunde mai afund în pământ, plantele nu-și pot trage de acolo nutrețiment îndeajuns. Pământul cel mort, care se află în straturile mai afunde, se poate transforma în pământ bun pentru nutrirea plantelor, dacă prin aratul afund se aduce în atingere cu aerul. Prin aratul afund crește și puterea pământului de a ține apă și o plantă care, în urma aratului afund, își poate întinde rădăcinile, poate suferi mai bine atât o secetă îndelungată cât și umezeala.

Zărul pentru viței.

Pe lângă ovės și fân ales de trifoiu, zărul dulce, proaspăt este un nutrețiment foarte bun pentru creșterea vițelilor luați dela vaci. Tot felul de zăr este bogat în apă și sărac în materii nutritive, conține în mică măsură substanțe albuminoase ș. a., este însă ușor de mistuit și prin conținutul seu de acrimi și săruri ajută mult mistuirea și schimbarea materiilor. La nutrirea cu zăr proaspăt a vițelilor și cu deosebire a celor de ținut, este a se avè în vedere, ca să capete materii bogate în părți nutritive s. p. turtă de oleu, ovės și fân fin de trifoiu.

Grăunțele nemăcinate la nutrirea porcilor.

Prin cercetări repetite s'a dovedit, că unele din grăunțele, cari se dau nemăcinate porcilor, trec fără a fi mistuite prin stomachul lor, ajungând în gunoie. Din câte o sută chlgr. de grăunțe au rămas nemistuite din ovės 49 chlgr., din orz 55 chlgr., din săcără 49 chlgr. și din mazere 1/2 chlgr. Mazerea a fost deci aproape de tot mistuită, pentru-că ea prin roadere de regulă se măruntă bine. A da prin urmare nemăcinate grăunțele bucatelor, ar fi un lucru neînțelept.

Întercarea mieilor.

La întercare trebuie îngrijit, ca mamele și mieii în câteva zile nici să nu se vadă nici să nu se audă, pentru-că prin sbieratul lor se neliniștesc împrumutat. Fiind însă despărțiți deodată cu totul, în două, trei zile se uită.

Cum se îngrijește o lampă.

Mașina trebuie feartă odată pe lună în otet, căruia i-s'a adăugat ceva sare de bucătărie. Fitulul (feștila) nu se va tăia nici-odată, ci se va curăți zilnic de materia carbunită, sau cu o hârtie; numai firele eșite din feștilă se vor tăia cu foarfecile. Fitulul nu se va ține în lampă până se va scurta cu totul, căci se îndeasă și se întărește, încât nu mai are putere de a suga petrolul sau uleiul din lampă; el trebuie reînnoit cât mai des. Sticla de lampă nu trebuie spălată ci numai ștearsă bine cu o cârpă udată cu puțin spirt. Reservoirul, în care stă petrolul, trebuie deșertat și clătit din când în când tot cu petrolul; el trebuie umplut în fiecare zi, însă nu prea tare.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

D-Sale Cl. Urs. M. B. Ragarea timbrată, precum și atestatul de moralitate dela comună îl vei subșterne prin primăria comunală. Notarul îți va spune, ce timbru ai să alături. Atîrnă câștigarea acestor licențe dela numărul sufletelor din comună și dela depărtarea în care te afli cu locuința dela ceilalți traficanți. — Sămănăturile se pot asigura și singure la banca de asigurare, care are agențură în Abrud.

Pentru cultivătorii de pomi.

Concurs.

Primim următoarea importantă publicațiune:

Comisiunea subscrisă, va conferi pe anul școlastic 1898/9 3 *stipendii de câte 100 fl. v. a.* pentru frecvenți ai cursului de pomărit, ce se va înființa la școala agricolă din Mediaș.

În prima linie se vor considera concurenții calificați, cari aparțin comitatului Sibiiu, eventual se vor considera însă și alți concurenți calificați.

Rugările trebuie subșternute comisiunei subscrise (Sibiiu, oficiului comitatens) până în 25 Iulie n. c. 1898.

Acelora trebuie alăturate: a) documente despre calificațiunea de a pute frecventa cursul; b) revers subscris de părinți resp. de tutor, prin care competentul se deobligă, că după absolvarea cursului va primi în comitatul Sibiiu un post de îngrijitor de școala de pomărit, eară în cazul contrar va restitui stipendial.

Sibiiu, în 29 Iunie 1898.

Comisiunea economică comitatensă.

Președintele
Reissenberger,
vicecomite.

Știri economice.

Starea sămănăturilor în România. La minister s'a primit un raport, prin care se arată că, în afară de unele părți, unde ploaia a căzut în mai mare măsură, starea bucatelor este mulțumitoare până acuma. Grăul a înflorit, ear' spicul s'a dezvoltat bine, așa că, dacă împrejurările vor fi priincioase, roadele vor fi bune atât în ce privește calitatea cât și cantitatea.

Cuceruzul, orzurile, ovėsurile și fânațele promit deasemenea roade bune.

Cât despre vii, după știrile ce sosesc din podgorii, ele nu vor avè rod, mai cu seamă dacă ploile vor mai cădea în timpul înfloritului.

Câtă cafea se trece. Printre cele dintăiu articole de consum, joacă un mare rol cafeaua, în toate statele Europei. Însă datele statistice asupra consumului de cafea ne arată, că Statele-Unite din America ne-au întrecut anul acesta. — În 1896 Europa a consumat 5,823.000 măji metriche de cafea; Americanii ceva mai puțin. Anul acesta însă America ne-a întrecut; ea a consumat 6,363.400 măji metriche, Europa numai 6,103.000. Dintre statele Europei mai multă cafea consumă Germania (2,727.000), apoi Franca (1,546.000), Anglia numai 248.400.

Congres de pescărie. Un congres internațional de pescărie va avè loc, în primele zile ale lui Septemvrie, la Dieppe în Franca. Se va discuta transportul peștelui pe căile ferate, din punct de vedere tehnic și economic, interesele pescarilor, învățământul pescăriei, etc. Statul român, invitat să iee parte, va fi reprezentat prin dl Gr. Antipa.

Porci din România. Fabricanții de salamă din Sibiiu și din Brașov, în frunte cu deputatul sas, dl Fr. Schreiber, au fost la Budapesta la ministrul de comerț, rugându-l să deschidă granițele Ardealului pentru rîmătorii din România și să scază taxele vamale. Se zice, că ministrul primind cu multă bunăvoință pe fabricanți, le-a promis că va studia cauza.

Piața cerealelor din portul Brăila.

Operațiile efectuate din 18 Iunie v. 1898.

E. Georgief lui F. Carnevali, porumb 4400 hect., 6.20 lei. F. Georgief lui F. Carnevali, porumb 3500 hect., 6.25 lei. Jaschek & Co. lui F. Carnevali, porumb roșu 1620 hect., 5.70 lei. Frații Bach lui L. Mendl & Co., porumb roșu 1620 hect., 5.70 lei. Rapaport & fiu lui Jeiteles, porumb roșu 1620 hect., 5.70 lei. Tzuchlos & Lacos lui L. Mendl & Co., porumb roșu 10.200 hect., 5.80 lei. I. Calfelgu lui F. Carnevali, porumb roșu 10 000 hect., 6.20 lei. Th. Mendl lui F. Carnevali, porumb roșu 4000 hect., 6.20 lei. Frații Bach lui Frații Valeriano, grâu 5420 hect., 9.40 lei. Dragan & Stambol lui B. Kivitsch, grâu 500 hect., 7,52 1/2 lei. Banca gen. rom. lui Th. Mendl, grâu 6200 hect., 7.50 lei. Banca agricolă lui F. Carnevali, porumb roșu 2150 hect., 8 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, porumb roșu 1000 hect., 5.90 lei. N. V. Perlea lui F. Carnevali, porumb roșu 1920 hect., 7.50 lei.

Cereale sosite:

Pe uscat: Porumb 48.00 hect.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș
de
Silvescu Moldovan.
(Urmare).

Mluha și Valea-Ponorului.

În această regiune muntoasă, lângă muntele *Mluha* pe o luncă largă se estinde un lac mlăștinos, numit și el *Mluha*. Lacul măsoară în periferie (ocol) vre-o trei mii de urme și suprafața, mai cu seamă spre margini, îi este acoperită cu muschiu și diferite plante acvatice, din ale căror rădăcini s'a format în mlăștine o mare cantitate de turfă.

Din *Mluha* își are obârșia *Valea-Ponorului*, care în cursul seu ne prezintă una dintre cele mai interesante rarități ale naturii. Dacă ne vom îndrepta pașii în partea aceasta, spre răsărit dela Colțul-Cioranului și Metercu, până înspre Bedeleu și valea în care e așezat Trascăul, vom observa, că ne aflăm în o regiune, care are asemănare cu Carstul.

De pe ori-care înălțime mai însemnată de aici ni-se înfățișează jur împrejur piscuri și coame late de munți de calc surfu, pleșuve, cari se extind și dincolo de Arieș, până la Cheia-Turzei și Cheia-Turului. Printre coastele de dealuri vom da de păreți de peatră văroasă, de afundături, peșteri, crepături și chei, printre cari și-au făcut loc păraiele de munte. Dacă ne vom urca pe *Peatra Bedeleului* vom zări spre mează-noapte-apus, dincolo de Arieș mușea goală a Scărișoarelor și Runcului, spre mează-noapte înălțimile dela Vidolm, apoi Dealul-Trascăului și în apropiere *Vârșu-Sec*, dimpreună cu o mulțime de coame și piscuri mai mici, toate pleșuve. Aceasta împrejurime, precum am amintit, se aseamănă cu ținutul Carst, cu deosebire, că aici nu se simte pustietatea, ca în Carst, de oare-ce văile și coastele dealurilor sunt acoperite cu vegetațiune bogată, ear' adâncimile văilor sunt înviorate de păraie cu unde cristaline.

Dintre aceste cel mai însemnat este Valea-Ponorului. Ea curge pe lângă comuna Ponor, de unde își are numele. Din jos de sat apa se aruncă în vale peste păreți prețipși de stâncă, formând un cataract de vre-o 34 m. înălțime, în două intervale. Apa în căderea ei spumegă și cu deosebire când alvia e umflată de ploi, produce un zuzet asurzitor. Interesanta cădere de apă mai bine se poate privi de pe păretele de stâncă din aretul ei. Ceva mai în jos ne înfățișează valea Ponorului un adevărat fenomen carstic. După-ce se împreună cu alte două păraie, anume cu valea *Seacă* și valea *Poienei*, în cursul seu spre Arieș stându-i în cale o puternică coastă de munte văroasă, se viră pe sub ea prin o gaură sau peșteră suterană și ese de cealaltă parte a muntelui, îndreptându-se spre Arieș.

Valea pe sub pământ curge dela meazăzi spre mează-noapte și peștera suterană, prin care străbate apa, are o lungime de 2 chlm. Gura ei dinsus, la intrarea riuulețului, are o lățime de vre-o 3 m. și e de 1 m. de înaltă, ear' la capătul din jos cavitatea este de două ori mai mare. De asupra intrării, la o mică înălțime, se află o peșteră, de 16 m. de înaltă. Când Valea-Ponorului e mare, peștera e năpădită de apă, de oare-ce potopul de valuri năvălitoare nu încapă deodată în cavitatea suterană. Esundările aceste și apa de ploaie, care se scurge în peșteră, și-au spălăcit și crepat fața și păreții încât umblarea în ea e împreună cu mari pericole. Asemenea peșteri și găuri laterale vor fi și în interiorul muntelui. Prin ele se scurge apa de ploaie și isvoarele su-

terane, ceea-ce e probabil, de oare-ce valea ese de sub munte cu mult mai bogată în apă, decât cum a fost la intrare.

Cum este pe sub deal peștera aceasta, percursă de apă și ce forme și extensuni laterale are, nu se știe. Ea este o taină pentru ochiul omenesc, de oare-ce până acum nimeni n'a isbutit să străbată de-alungul ei. Au încercat unii, dar' fără succes.

(Va urma).

CRONICĂ.

Memoria lui Doda. Mercuri, la 6 Iunie c. n., în ziua de Sânzienne, s'a ținut parastas în Caransebeș pentru regretatul fruntaș al Bănătului *Traian Doda*, și se va sfinți monumentul ce 'i-s'a ridicat la mormânt.

Măcelul dela Dol. Vre-o câțiva nefericiți răniți, în fiorosul măcel dela Dol, vindecându-se au fost eliberați de curând din spitalul din Cluj. Tribunalul din Cluj a pornit cercetare în cauză. Oamenii sunt ascultați cu sutele și așa cercetarea nu se va sfârși în curând.

Statificarea școalelor confesionale. În comitatul Sătmarului s'a pornit de mult o mișcare șovinistă, pentru statificarea școalelor confesionale din acel comitat. Ministrul de instrucțiune a promis 26 mii fl. anual pentru școalele din acel comitat, dacă le vor preda statului. Suntem aproape siguri, că atotputernicilor, le va succede și această ispravă volnică.

Asociațiunea în Dej. Aflăm cu plăcere că Dumineca trecută, 26 Iunie, s'a constituit de nou despărțământul Dej al „Asociațiunei”. Noul comitet e format astel: *Dr. Teodor Mihali*, director-președinte; *Dr. Ioan Farkas*, vicepreședinte; *Simion Russu*, notar; *Alexandru Avram*, bibliotecar; *N. Hatoș*, casar; *Dr. Clement Barbul*, controlor.

Urăm noului despărțământ isbândă splendidă pe largul teren de activitate, ce 'i-se deschide, teren în care cade și *Gherla*, această „mare moartă” a culturii românești.

Din jurul Reghinului ni-se scrie: Pe zi ce merge semnele rele ale decadentei se înmulțesc. Un atare simptom avem și noi în jurul Reghinului într'un preot. Acesta e preotul gr.-or. din Măerău, care după-ce a prădat cu ușurință o avere mare moștenită dela părinți, s'a dejosit la rolul de a cerși ajutor de stat. A mers de mai multe ori la baronașul *Kemény Kálmán*, deputat dietal și sărutându-i mâna, s'a piâns că nu poate trăi și să-i mijlocească un ajutor de stat. A sărutat ca preot român mâna aceluia, care nu se știește a palmui tot ce e românesc. A cerșit dela acela, care a votat pentru legile politice, poreclite bisericesti și pentru legea pentru maghiarisarea numelor comunelor și localităților. Ca preot român a sărutat mâna aceluia, care a dat poruncă servitorilor, ca să depărteze crucea (răstignirea) de lângă drumul de țeară (cruce ridicată de Români), sub cuvânt că 'i-se sparie caii.

† **Alexandru Papadopol Calimach.** Din Tecuciu se comunică trista veste a încetării din viață a lui *Alexandru Papadopol Calimach*, membru al Academiei Române. Defunctul făcea parte din eroica generație, care a contribuit la întemeierea României de astăzi și era și un publicist distins.

Activitatea lui s'a exercitat însă mai cu seamă pe terenul istoric, în care lasă numeroase scrieri de valoare.

Alexandru Mavrocordat Exaporitul, *George Stefan Voevodul Moldovei*, *Dunărea în literatură și în tradițiuni*, *Generalul Pavel Kisseleff în Moldova și Țeara-Românească*, *Sofia Paleolog și Domnița Elena*, fiica lui *Stefan-cel-Mare*, sunt interesante și prețioase monografii, cari se găsesc publicate în colecțiile Academiei.

În timpul din urmă, *Al. Papadopol* trăia foarte retras.

Înainte de a muri, el a dăruit Academiei o importantă colecție de documente vechi.

Moartea sa este o pagubă mare pentru istoriografia română.

Înmormântarea s'a făcut ieri, Duminecă.

Slovaci prigoniți. Procurorul a intentat proces în contra alor 16 Slovaci, dintre acei cari au eșit la gara din T.-S.-Mărtin întru întimpinarea redactorului dela „*Nar. Noviny*”, când acela se întorcea din Budapesta — pe motivul, că au preamărit pe un condamnat.

Furtuni și grindină. Înfiorătoare sunt rapoartele ce le publică foile despre furtunile din 27, 28 și 29 Iunie, despre care am mai amintit, cari au zdrobit roada din 15 comitate ale Ungariei, apoi din partea apuseană a Ardealului, din Bănat pe pusteale Ungariei. În Chișineu, grindina a fost de mărimea ouălor de găscă și vuietul furtunii atât de înfiorător, încât reprezentațiunea de teatru a trebuit sistată și femeile au leșinat de spaimă. În Tisza-Polgár, fulgerul a aprins mai multe căsi. În Siofoc, grindina a acoperit cu un strat așa de gros pământul, încat abia s'a topit a doua zi. În Tököl, orcanul a rupt și a smuls din rădăcină pomi seculari, mai multe căsi au fost lovite de trăsnet și au ars. În Balassa-Gyarmat și Sătmar, viforul a descoperit toate căsile, și edificiile mai slabe le-a ruinat. În jurul Săghedinului grindina au fost de mărimea nucilor. Pretutindenea e miseria mare. Prețul bucatelor începe a se urca. Ministrul de agricultură a dat un comunicat, că în timpul cel mai scurt se 'i-se înainteze rapoarturi detaliate, despre ținuturile nimicite de grindină.

Nou internat de studenți. Din *Beiuș* ni-se scrie, că acolo se va înființa un internat pentru studenții români gr.-or. dela liceul de acolo. Internatul se va deschide în anul viitor și vor fi întreținuți în el 60 de studenți. Diecesa română gr.-or. din Arad a cumpărat spre acest scop un intravilan de 2 jugere.

Înființarea unui sat românesc în România. Foile din România aduc știrea, că în amintirea zilei de 11 Iunie v., ziua aniversării revoluțiunii dela 1848, s'a înființat pe moșia statului român Ciornohal din comuna Rânghilești (județul Botoșani) un nou sat, cu numele „*Libertatea*”.

Premii. Despărțământul V. Seliște la „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, escrie conform concluziunii luat în adunarea generală ținută în 7 Iunie a. c. concurs la 2 premii, unul de fl. 10 și altul de fl. 5 pentru acele femei din raionul despărțământului, cari se vor distinge în cultivarea legumăritului.

Rugările pentru obținerea acestor premii sunt a se trimite până în 6/18 Iulie a. c. subsemnatei direcțiuni.

Premiile se vor împărți prin o comisiune aleasă spre acest scop.

Seliște, 2 Iulie 1898.

Diracțiunea despărțământului V. Seliște.

Herția, Dr. Calefarin,
notar. dir. desp.

Listele alegătorilor din comitatul Sibiuului, pe anul 1899, vor fi expuse spre vedere publică, în zilele de 5—25 Iulie n. a. c. la biurul comitatens, respective în cancelariile comunale. Facem luători aminte pe alegătorii români să bage de seamă, ca să nu fie lăsați afară din liste.

Jidani răsboinici — în Iași. Sâmbăta trecută copiii din școlile din Iași s'au dus pe șesul Bahluului, să se joace de-a jocul „Oina”, conform obligației ministerului instrucțiunii publice. Din joc, copiii români s'au luat la bătaie cu copiii ovrei, ceea-ce a făcut, că părinții unor copii ovrei, au sărit să bată pe copiii români. Atunci niște muncitori români săriră și se începă o mare încăierare.

Au fost mulți răniți și geamurile dela casele Românilor au fost sparte.

Duminecă dimineața Români din mahalaua Cihureni, se adună în piață. Frică mare cuprinse pe Ovrei, dar' nu se întâmplă nimic.

După ameză se făcă însă o mare încăierare între Români și Ovrei. S'au făcut devastări de case și de prăvălii. Români devastau casele Ovrelor și Ovrei casele Românilor.

Apoi să nu se lătească antisemitismul? Evreii sunt provocători!

Pentru orfanii și văduvele de preoți gr-orientali din Bosnia și Herțegovina s'a creat de curând un fond, care a dobândit deja aprobarea prea înaltă. Din fondul acesta se vor ajuta văduvele și orfanii preoților gr-orientali. Guvernul contribuie anual cu 50.000, până se va ridica fondul la o sumă corespunzătoare.

Un tren nimicît de furtună. Orca-nele din zilele trecute întru atâta au fost de puternice, încât la stațiunea Bóts, 22 de vagoane ale unui tren de povară, le-a aruncat de pe șine în o prăpastie adâncă. Vagoanele s'au zdrobit total și mai mulți oameni au fost omorâți.

Mare defraudare. Bauer Géza, încrezutul unei firme din Fiume, după-ce a defraudat 26.000 fl. a luat-o la picior și a dispărut din Fiume. Vre-o 60 de detectivi urmăresc pe defraudant. Nici nu e mirare, în o țeară unde defraudarea a devenit „us”.

Grindină mare. Ni-se scrie din Telna, că în 4 l. c. acolo a fost o grindină mare, care a nimicît toată recolta câmpului, încât bietii oameni nici sēmēnța nu și-o pot scoate. Grindina a fost de mărimea nucilor. Miseria oamenilor e mare.

Cum se pradă banii statului. Ministrul de război a început a zidi o casarmă de husari în Debrețin, care va costa 600.000 fl. Tot în anul acesta vor repera casarma din Kaposvár, care earăși va costa 36.000. Eată cum se pradă și cum se mănca la noi banii, storși de pe spinarea miserului popor.

Brutalitățile gendarmilor. Deja și Ungurii încep a se îngrozii de brutalitățile gendarmerești, cari la noi au devenit zilnice. În comuna Mezőkovácsháza din comitatul Ciana-dului, își petreceau în zilele trecute vre-o 4 țărani. Un strajameșter de gendarmi, certându-se cu țărani, prin 2 gendarmi i-a pus pe acestia în feară, și ducându-i la locuința lor, i-au bătut cu o bătă de trestie preste tălpile goale, și i-au chinuit în mod barbar. S'a făcut arătare criminală în contra lor. Foile ungurești sînt indignate de acestea barbarii — dar' nouă ne fac procese de presă, când le infierăm după merit.

Ocol în jurul lumii. De curând a sosit în București, un avocat american dela Chicago, Paul Kiralyfi, care s'a rămasit să facă ocolul lumii pe jos, fără alți bani decât aceia, ce îi va putea agonisi în călătorie. Plecat la 18 Maiu din Chicago, el și-a câștigat banii de drum, când ca conferențiar, când ca măcelar, când ca lustruitor de cisme. Dela New-York a plecat spre Cristiania, în Norvegia și de acolo a trecut prin Germania, Austro-Ungaria, Rusia, ducându-se prin Moscva la Nuralc și apoi prin Turkestan în Persia. Aci a fost primit de Șahul Persiei, care i-a dăruit o colecție de iatagane, pe cari călătorul le-a făcut la rîndul seu cinste principelui de Bismarck. Din Teheran, Kiralyfi a trecut în Armenia, pe care a traversat-o în timpul războiului, ducându-se prin Munsch și Strasburg la Paris și de aci prin Nissa, Genua, Cetinje, Belgrad, Giurgiu la Buzurești. În timpul călătoriei i-s'au întemplat mai multe aventuri, cari vesele, cari serioase. Într-una din acestea din urmă, a fost atacat de trei vagabunzi din Turcia, cari au voit să-l jefuiască și nu a scăpat decât grație voiniciei pumnilor sei. A primit totuși răni, cari l-au ținut 25 de zile în spitalul dela Larissa în Grecia.

Honvezi se sinucid. În anul trecut, după statistica oficioasă, s'au sinucis cu totul 42 de honvezi și au încercat a se sinucide 12. Tot pe 600 honvezi cad deci 1-4 sinucideri. Causa sinuciderilor se zice a fi, tractarea cea rea și aspră la care sînt expuși.

Scutire de dare. Grindina și orca-nele din timpul din urmă au pustiit recolta din mai multe ținuturi. Ministrul a provocat antistiile comunale, ca să-i facă raporturi detaliate despre pagubele ce le-au suferit oamenii. Consiliul de ministri se ocupă cu ideea, să scutească pe cei păgubiți în anul acesta de dare.

Mare nenorocire în Londra. O mare nenorocire s'a întemplat în Londra. S'a adunat adecă multă lume spre a vedea sərbările ce s'au ținut din prilejul slobozirei în mare a unui nou vapor. De oare-ce însă vaporul era foarte mare, când l-au lăsat în mare, valuri întregi de apă au năpădit țermurile, și sute de persoane, cari stăteau pe țerm, au fost răpitate în mare. Deși s'au făcut toate încercările pentru mântuirea nenorociților, cu toate acestea vre-o 80 de persoane s'au înecat.

Turburările antisemite din Galiția. Turburările antisemite din Galiția se continuă și acum. S'au pradat aproape toate prăvăliile Ovrelor în mai multe orașe ale districtului Neusandec. S'au făcut multe arestări. La Zbyszice a fost un mort și un rănit.

Grindină în România. Pagubele cauzate sēmēnăturilor din România de grindina căzută în zilele din urmă sînt mari. Numai societatea de asigurare „Generală” a primit, până acuma, cereri de desdaunare în sumă de 1.300.000 lei.

Mai nou.

Atentat asupra Monarchului.

Biurul oficios din Budapesta lansează știrea, că asupra M. Sale Monarchului s'ar fi plănuț un atentat cu dinamită. Trei socialiști unguri au fost arestați.

Războiul ispano-american.

Azi au mai sosit următoarele știri din Madrid, referitoare la evenimentele din Cuba și Spania:

Madrid, 6 Iulie n.

Ministrul-president Sagasta a declarat reprezentantului agenției Fabra, că știrea despre nimicirea flotei lui Cervera se confirmă oficios. Cervera este prizonier. Vaporul Almirante Oquendo a ars, Infanta Maria Teresa s'a cufurdat.

Nimicirea flotei lui Cervera a fost cunoscută în Madrid Luni, dar' ziarele numai azi o publică în ediții separate, de oare-ce guvernul a oprit publicarea știrilor. Censura e foarte strictă. Agitația e uriașă. Guvernul a luat măsuri aspre pentru susținerea ordinii. Proclamarea stărei de asediu e iminentă.

Sagasta s'a temut, că în urma publicării știrii despre catastrofa, furia poporului va erumpe cu putere elementară și se va îndrepta contra dinastiei. Se vede, că el a tănuț ade-vărul, ca regina-regentă să aibă timp a prăsi capitala înainte de irumperea războai.

R Î S.

Țiganul cu calul.

Cum s'a întemplat cum nu, destul, că Românul își găsise calul în palatele unui Țigan.

— D'apoi mei Țigane, zise Românul, cum de găsesc eu calul meu la tine în grajd.

— D'apoi Românycio, eu veneam pe o cale străină, și calul hăla era culcat baș în cale, hei, dar' acum ce narba să fac, că de treceam pe dinainte mă mușca, de treceam pe dinapoi mă lovia cu picioarele, așa fusei silit de mă svirlui în dungă pe el, dar' să nu-l vrea îndrepta la mine acasă, să ducea cu mine drept în Murș.

Impărt. de E. Răsdăeanu Șeitineanu.

POSTA REDACȚIEI.

Mai multora. Scrisorile trimise vor urma rind pe rind, căci pentru toate deodată n'avem loc.

Pentru redacție și editură responsabil: Andreiu Baltes. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Călinarul săptămânei.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Duminea a 5-a d. Ros., gl. 4, sft. 5.	rés.	ap.
Dum.	28 A. m. Chir și Ioan	10 Amalia	4 10 7 50
Luni	29 (+) SS. A. Pet. și Pav.	11 Piu Pap	4 11 7 49
Marți	30 Sob. SS. Apostoli	12 Enric	4 12 7 48
Merc.	1 SS. Cosma și Damian	13 Margareta	4 13 7 47
Joi	2 Vestmēt. Preacur.	14 Bonavent.	4 14 7 46
Vineri	3 Mucenicul Iachint	15 împärt Ap.	4 15 7 45
Sămb.	4 P. Andreiu Ar. Crit.	16 Rut	4 16 7 44

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 29 Iunie: Bercheș (Berkényes), Crasna, Făget, Reteag, Rêșnov, Supurul-inf., Hunedoara.

Mercuri, 1 Iulie: Ciuc-Sereda, Mediaș, Poiana (comit. Sibiiului).

Vineri, 3 Iulie: Poiana-Sărata.

Sămbătă, 4 Iulie: Halmagiul-mare.

Doi mari Metropoliți ai Românilor

Andreiu bar. de Șaguna

și
Alexandru Sterca Șuluțiu.

— Portrete frumoase. —

Lucrate la Viena, în fototipie, fiecare separat, pe hârtie fină de carton; sunt foarte potrivite tablouri în casa fiecărui Român.

Prețul unui exemplar 25 cr.

Librăria „Tipografiei”,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

A apărut și se află de vânzare la Librăria „Tipografiei”, societate pe acțiuni în Sibiu:

Lupta pentru drept

de

Dr. Rudolf de Jhering

traducere

de

Teodor V. Păcățian.

Prețul 1 fl. v. a.

Această carte ar trebui să o citească și studieze

— fiecare Român,

— luptător pentru

— dreptul național.

Fabrică de săpunuri fine în Orlat.

Nu e încă destul de cunoscut, că în țeara noastră este o fabrică, fabrica chimică a domnului [624] 15—42

Dr. H. Schielbach în Orlat,

care se ocupă cu fabricarea săpunului de toaletă și de parfumerii și produce numai marfă curată, care se poate compara cu ori-ce altă concurență. De aceea

— e de mare preț —

dacă p. t. publicul face o încercare și se convinge de bunătatea acestor fabricate. Săpunurile de toaletă sunt, în urma compoziției lor, foarte fine și binefăcătoare pentru piele. Se pot cumpăra din cele mai multe localuri de boltă ale Sibiiului.

Pentru cei-ce se interesează e de însemnat, că la librăria „Tribunei” este expusă pentru comercianții din afară o colecțiune de mustre de săpunuri dela Orlat.

Semnul

C. F. J.

Semnul

C. F. J.

Coase din oțel vërsat Tiegel

sub garanța pentru calitate excelentă.

Lungimea	75	80	85	90 cm.
1 bucată	— .80	— .80	1.—	1.—

Fiecare coasă cumpărată sub garanța dela mine, care nu corăspunde, se ia îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă a fost folosită.

La cumpărare de 10 bucăți de coase deodată, una se dă gratis.

În un pachet de 5 chlg., după lungimea coaselor, întră 6—8 bucăți, la care se se alătore portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și provisiunea de rambursă câte 27 cr. în depărtarea zonei prime și 42 cr. în toate celelalte zone. [1225] 6—

Cute pentru ascuțit coasa

dela fl. —.06 până fl. —.35.

Carol F. Jickeli în Sibiu.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerciul, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

— Instalare de lumină Atycelen. —

Gustav Moess,

[480] 20—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

„Istoria Transilvaniei“de **George Barițiu.**

Monumentalul op al regretatului nostru istoric: „Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 ani din urmă“, se poate procura de acum

cu preț redus!

Volumul I.

broș. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30.

Volumul II.

broș. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Volumul III.

broș. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80.

Opul întreg:

broș. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = șase florini și cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

Această carte n'ar fi iertat să lipsească din casa nici unui bun Român.

A apărut la

„Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu

Cartea**Stuparilor săteni**de **Romul Simu, învățător.**

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

Editura și proprietatea

„Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiului“

Prețul 85 cr. plus portul postal.

Reuniunea agricolă prin edarea acestei cărți folositoare a umplut un gol adânc simțit în literatura stupăritului. Broșura este scrisă de un fruntaș învățător, stupar priceput. Ea tratează pe scurt tot de ce are trebuință un stupar. Se recomandă cu deosebire ca premii pentru școlăile noastre de tot soiul.

Se vinde la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de

Ioan Pop-Retegeanul.

Acest op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o însemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferențe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

Pentru „Tipografia“, societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

„ARIEȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII,

înființată de 11 ani

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyostorda).

1. Primește depuneri spre fructificare, atât dela particulari, cât și dela corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute pe timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are să o solvească deponentul.

Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori-când. Sume mai mari sînt de a se însinua spre abzicere prealabil și anumit, sume: dela 100 până la 500 fl. cu 15 zile, dela 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și dela 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc îndată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face și prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

2. Acoardă credit pe lângă cambii și obligațiuni cu caventa.

3. Dă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară și pe efecte.

4. Acoardă credite fixe pe lângă întabulare pe realități și case.

5. Și cumpără spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

Turda, în 21 Aprilie 1898.

[1019] 23—60

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaros, vicepreședinte.

Benzinul este liber de dare în aplicarea industrială și la economia de câmp!

Langen & Wolf,

fabrică de motori cu gaz

Viena, X., Laxenburgerstrasse 53,

recomandă renumitele în toată lumea

motore originale „Otto“

pentru gaz și benzin. Excelent de potrivite pentru ori-ce industrie. Cea mai mică consumație de gaz și material combustibil față cu alte construcțiuni.

Locomobile cu benzin „Otto“

recunoscută ca cea mai bună și mai ieftină putere motorică pentru ori-ce economie.

Nici mașinist, nici schintei, nici pericol de foc, totdeauna gata de pornit!

Desemnuri, prospecte și proiecte de spese gratis!

Representanți pentru Ardeal:

[900] 11—12

Theil & Freyler în Sibiu.**„Cassa de păstrare în Mercurea“,**

societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5½%.
3. Depuneri făcute de biserică, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițînd starea cassei, depunerile se replătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin postă și se resoală cu reîntoarcerea ei.

Direcțiunea

„Cassei de păstrare în Mercurea“,

societate pe acții.

[243] 7—10

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.